

Munkaműhelyi Iroda
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szal-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Semfal János.

Előfizetési árak:

Égész évre --- 24 K
Félévre --- 12 K
Negyedévre --- 6 K
Egyes sz. --- 3 K

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az egyes hir-
::: detések iradók

Megjelenik
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1914.

XLIII. évfolyam, 252. szám.

Csütörtök, november 5.

Három világrész harca.

Küzdelmek az oroszokkal.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos.
Orosz-Lengyelországban az ellenség csapatainak mozdulatait tegnap nem zavarta.
Egyik hadtestünk a lysagorai sáncokból husz tisztet és 2200 főnyi légénységet hoz foglyul magával.
A galíciai harcvezetésén Podbriznál, Sambortól délre kétszáznál több, ma reggel pedig Jaroslounál háromszáz orosz megadta magát.

Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, nov. 4.
A nagy főhadiszállás jelenti:

A keleti harctéren semmi nevezetes dolog nem történt.

Győzelmes előnyomulásunk Szerbiában.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos.
Csapatunk további előnyomulásunk folyamán Sabáctól délre és délnyugatra újlag ellenségre találtak. Az azonnal megkezdett támadás kedvezően halad előre.

A Romanján lefolyt harcok alatt összesen hét tisztet és 647 főnyi légénységet fogtunk el, öt ágyut, három löszerkocsit, két géppuskát, valamint sok löszert és hadianyagot zsákmányoltunk.

A montenegróiaktól több mint hatezer darab marhát elvettünk, amelyet Boszniából magukkal akartak vinni.

A nyugati világcsata.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, nov. 4.
A nagy főhadiszállás jelenti:

Támadásaink Ypres ellen Arrastól északra és Soissonsól keletre lassan, de sikeresen haladtak előre.

Verduntól délre és a Vogézekben a francia támadásokat visszavertük.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. A Magyar Távirati Iroda Bordeauxból jelenti, a Temps szerint a németek vasárnap megkezdték Relms bombázását.

Törökország háborúja.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Konstantinápoly, november 4, délután 5 óra. A főhadiszállás közli:

Az angol flotta november elsején bombázta az egyiptomi határon levő Akabát s egyben az angolok megkíséreltek csapatokat szállítani a partra. Amidőn azonban négy katona elesett, az egész csapat sietve visszafutott a hajókra. Bár az angolok sok tüzérségi lövedéket elpazaroltak, ami oldalunkon csak egy csendőr esett el.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, **Medanovics szerb követ elutazott.**

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Konstantinápoly, november 4. A főhadiszállás jelenti:

Az oroszok a kaukázusi határon erődítéseket kezdenek építeni. Az angolok megkezdtek a Dardanellák bejáratának bombázását tizenkilométernyi távolságban. Egyik torpedónaszádunkról kilőtt néhány lövedék robbanást idézett elő az egyik angol páncéloson. Az angol hajók tíz perc múlva eltűntek a láthatárról.

Az angolok elvonultak az egyiptomi határról s elpusztították az ott levő falvakat és a Suez-csatorna felé vonultak vissza.

Budapest, november 4. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) A pétervári távirati ügynökségnek jelentik Tifliszből:

A cári helytartó napiparancsban kihirdette a kaukázusi hadseregnek, hogy a cár megparancsolta, hogy lépjenek át a török határt és támadják meg a törököket.

Egyéb események.

A mi hadikölcsönünk.

Budapest, nov. 5. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) A pénzügyminiszter a mai nap folyamán tanácskozásokat folytatott a budapesti pénzügyintézetek vezetőivel a hadiszükségletek költségeinek felerészére kibocsájtandó állami kölcsön tárgyában. A tárgyalások eredményeképpen megállapítást nyert, hogy a pénzpiac jelenlegi helyzete egy belföldi állami kölcsön kibocsátására kedvező és így a hadiköl-

csön kibocsátása már a legközelebbi időre várható.

Perzsia Oroszország ellen.

Budapest, nov. 5. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Szentpétervári jelentés szerint a perzsia követ azt a követelést közölte az orosz kormányval, hogy az orosz csapatokat azonnal hívja vissza a perzsia határról.

A japánok kudarca Csingtaunál.

Budapest, nov. 5. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) London, nov. 4. A Daily Telegraph jelenti Pekingből:

Október 31-iki lapjelentések azt mondják, hogy a német ágyúk Csingtau előtt ferszerüen semmisítik meg a japánok összes előretolt védőműveit és ezzel határozatlan időre toltak ki minden támadást. A Csingtau mögött elterülő vidék teljesen alá van áknázva és az áknák villamos telepekkel állanak összeköttetésben.

HIREK.

— **Koszorúmegváltás.** Wiszt Ferencné Csenéről halottak napja alkalmából koszorúmegváltás címén 30 koronát adományozott a torontáli Vörös Kereszt Egyletnek.

— **Köszönet.** Jankó Ágostonné 10 koronát adományozott a Gyermekebarát egyletnek, melynek vezetősége ezúton mond hálás köszönetet a nemeslelkű adományért.

— **Sebesültek köszönete.** A Nagybecskerekben ápolat sebesült katonák a következő sorok közlésére kérték föl lapunkat:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Legyen szives e néhány sornyi irásunknak helyet szorítani lapjának a mai számában:

Néhány nappal ezelőtt érkezünk a harcterről Nagybecskerekre, hogy az ellenségtől kapott sérüléseinket gyógykezeljék. A róm. kath. gimnáziumban kaptunk helyet, ahol az első pillanattól kezdve, kimondhatatlan jóleséssel élveztük a gondos ápolást, a gyógykezelést, melyben bennünket dr. Iványi Mór

orvos ur részesített. Nem felejtjük el ezt soha! Olyan mély nyomot vésett a mi lelkünkbe, olyan maradandó emléket irt bele a szívünkbe, hogy a múlt idők sem fogják azt kitörölni onnan. Igaz, szerető istápolónk volt ő nekünk és mi mindnyájan az ő gyermekeinek éreztük magunkat. Nem volt az a kicsinység, az a jelentéktelenség, mely elkerülte volna a figyelmét. Minden legkisebb bajt éppoly, gondossággal, éppoly odaadással, éppoly szeretettel kezelt és ápolat, mintha halálos bajról lett volna szó.

Nem felejtkezünk el Salgó Jenő egyévi önkéntes, medikusról sem, meg szeretetreméltó, kedves, jószívű ápolónőinkről sem. Istenem, ezelőtt egy néhány héttel is dehogy hittük volna el, hogy akkora lelkierő lakik a mi honleányainkban. Az az odaadó, buzgó ápolás, amelyben részesítették, egyenesen a csodával határos.

Mind ők egyenként és összesen hány édes szülő, hány testvér, hány hitves és gyermek könnyeit szárították föl odaadó gondoskodásukkal. Szegények vagyunk, szóban nem tudunk méltó

kifejezést adni a mi nagy hálánknak, ennek a mi nagy tartozásunknak, a mi nagy szeretetünknek. De mindent amit irántuk érezünk, amennyi hálával tartozunk ez egyszerű, de annál többet jelentő szóban fejezzük ki: köszönjük, köszönjük!

A mi kedves dr. Iványink gondos gyógykezelése után immár gyógyultan távozunk innen, visszaadott bennünket újra a hazának, hogy új babérokat szerezzünk, hogy új dicsőséget arassunk a magyar névnek!

Elmegyünk, itthagynak ismerős, mosolygó, kedves, biztató arcokat, akikhez néhány nap felejthetetlen emléke fűz. Elmegyünk... Ki tudja nemsokára hol, merre járunk, ki tudja mily dicsőség vár reánk, ki tudja hol ér az este s hol ébreszt föl a hajnal...? De bármerre járunk és bárhova vigyen is el a sors, a mi kedves, a mi jószágos dr. Iványinkat nem felejtjük el soha...! Isten vele!

A harcba visszainduló katonák.

A miniszterelnök az orosz betörésről.

Tisza István gróf felvidéki útja. — A magyar állam ereje.

Nagybecskerek, nov. 5.

Tisza István gróf miniszterelnök magához kérte a fővárosi lapok képviselőit s tájékoztatta őket az útján szerzett tapasztalatairól, természetesen azzal a célzattal, hogy a sajtó szervei viszont közöljék az ország közönségével mindazt, amit a kormány feje a felsővidéken látott és tapasztalt s hogy ismerjék az akciót is, amelyet a kormány a fölmerült bajok orvoslására tervbe vett és folyamatosan fogantatott.

A miniszterelnök előadását ime a következőkben ismertetjük:

A kolera.

A kolerajárványnak a harcúterén valamely különösebb virulens tömeginfekció (folyó fertőzött vize?) folytán kellett elharapódnia. Kevés nap alatt aránylag igen nagyszámú súlyos kolerabeteg érkezett s a dolog úgy festett, mint hogy ha igen nagy kiterjedésű kolerajárvány kezdetén állnánk.

Szerencsére a további fertőzés úgy a hadseregben, mint idehaza meglepően korlátolt mérvet öltött. A lakosság kebelében aránylag igen kevés kolerabetegedés fordult elő s magában a hadseregben is gyorsan alászállott a meghetedések száma, s ma minden jel arra mutat, hogy közel állunk a járvány befejezéséhez.

Ma még négy katonai kórházban találunk nagyobb számú kolerabetegét. Ezek nagyobb része lábadozó s aránylag kisebb hányada komoly életveszélyben lévő, súlyos beteg.

Az ápolás eleinte a járvány váratlan gyors fellépte és a visszavonulás és orosz betörés által okozott viszonyok következtében adott egy s más tekintetben kifogásra okot. Ezek a bajok azonban a társadalom áldozatkész közreműködésével ma már jóformán orvosoltattak s a járvány újabb erőrekapása esetén megbirkózhatnánk vele.

Az ungvári katonai kolera kórház ideiglenes barakokban a városon kívül van elhelyezve. A betegek ápolásának és ellátásának kellő felügyeletére és vezetésére özvegy gróf Czébrján Istvánné született Vécsey Magda báróné, továbbá özvegy Roskovits Emánuelné és Szolák Margit állami tanitóné beköltözött a kórházba és e három ur nő, a külvilágtól teljesen elzárva, minden dicséreten felül álló odaadással szenteli magát a kolera betegek ápolásának.

Különös elismerést érdemel a munkácsi katonai kórházat vezető Weinberger ezredorvos is, aki ezt az egytéglyár primitív helyiségekben berendezett, igen nehéz terepviszonyokkal küzdő kórházat elismeréseméltó szer-

vezőképeséggel és odaadó kötelezettség-érzettel — a mi a dolog lényegét illeti — mintaszerű intézménnyé tette.

A Lemberg körüli nagy csatákat követőleg feltorlódt sebesült- és betegszállítás alkalmával sok nehézséget okozott az uton levő katonák ellátása is. A hadvezetés és a magyar társadalom egyesült erőfeszítése segített ezeken a bajokon is. Ma már az állomások olyan nagy száma van rendes katonai étkezőteleppel vagy a társadalom alkotta üdítő-állomással berendezve, hogy katonáink megtelelő élelmezése forgalmi fennakadások esetére is biztosítva van és megtörténtek a megfelelő intézkedések arra is, hogy kolera gyanus vagy kolerabeteg katonákat szállító vonatok élelmezése kellő övrendszabályok mellett, de kifogástalanul megtörténjék.

Igen nehéz volt a kolera elleni küzdelem a szóban levő vármegyék északi hegyes vidékein, amelyeknek kezdetleges viszonyaihoz az orvoshiány, a nagy csapatmozdulatok, hadműveletek és az orosz betörés okozta nehézségek is járultak. Örömmel ismerhetem el, hogy ezek között a nehéz viszonyok között is sok minden történt és kevés kivétellel mindenütt az összes hatósági tényezők részéről komoly igyekezet és lelkiismeretes törekvés nyilvánult.

A faluhelyen előforduló betegek gondozása és az illető egyének és helyiségek fertőtlenítése a lehetőséghez képest folyamatban van a rendezettebb viszonyok helyreálltával remélhetőleg

mielőbb egészen kifogástalan elintézését fog nyerni.

A magyar társadalomnak ezen vidékek kisebb városában kifejtett önfeláldozó tevékenységéről s az általuk létesített egészségügyi intézményekről csak fentartás nélküli dicséret és elismerés hangján lehet beszélni.

A kolerajárvány felléptével határozathozta ment tizenegy nagy barak-kórháztelepnek létesítése az ország felvidéki városában Nyitrától félkörben Debreczenig. Egyfelől, hogy a kolerabeteg katonák lehetőleg az ország határaihoz közel helyeztessenek el, másfelől az összes harcstérrel érkező sebesültek és betegek ezekbe a barak-kórházakba kerüljenek s csak 5 napi megfigyelés után, vagyis akkor szállíttassanak az ország belsejébe, amidőn koleragyanus jellegüket elvesztették.

Kivételt képeznek a nagyon súlyos sebesültek, amennyiben koleragyanus tüneteket nem mutatnak fel. Ezeket azonnal olyan kórházban helyezik el, ahol a legkiválóbb sebészki ápolásban részesülhetnek s ahonnan nem kell öt nap múlva ismét továbbvitetniök. Igaz, hogy ilyen módon előfordulhat egyes esetekben, hogy ilyen sebesültön a kórházban tör ki a kolera. Az ezzel járó kockázat nem nagy, mert hiszen az első gyanus tünetre a kórház külön helyiségeiben lehet az illetőt elhelyezni s rendszeres kórházban, ahol minden deszinfekció teljes pontossággal végrehajtható, a kolerafertőzés veszélye aránylag igen csekély.

Ezt a minimális rizikót el kell a magyar társadalomnak vállalnia. Akkor amidőn a nemzet színe-virága patakokban ontja vérének a hazáért, az itthon maradottak is vállaljanak el egy parányi részletet nemcsak a háború fardalmából, de annak veszélyeiből is.

Az előlemlített barak-kórházak építése megkezdett és a legnagyobb eréllyel folyik. Miután azonban kettős falu, szilárd szerkezetű, jól fűthető helyiségeket kell létesítenünk, azoknak teljes felépítése még néhány hetet vesz igénybe minél fogva a betegek és sebesülteknek fentjelzett módon való elhelyezését csak fokozatosan lehet végrehajtani.

Felesleges mondani, hogy az illető városokra nézve semmi veszéllyel nem járnak ezek a telepek. Hiszen nem történik azokban egyéb, mint ami most minden kórházban történik. Ellenkezőleg míg e telepek létesítése előtt a betegek előzetes megfigyelését is minden városban a város belsejében fekvő kórházban kell eszközölni, addig ez jövőre az illető várostól elkülönített helyen, fokozott óvrendszabályok mellett lesz lehetséges.

Azok a magyar hőlgyek, akik eddig is olyan önfeláldozóan ápolták beteg és sebesült katonáinkat, éppen úgy teljesíthetik ezt a magas szomszoros hivatást ezekben az új baraktelepekben is.

Az orosz betörés.

Az orosz betörés Ung és Bereg vármegyének néhány északi községét, Máramaros vármegyének nagyobb részét érintette.

Az oroszok általában keveset pusztítottak. A körösmező—máramarosszigeti vasutvonal épületeit kivéve gyújtogatás nyomaira nem akadtam s a falvakban is főleg távollévők bezárt lakásait és bolthelyiségeit törték fel. Amazokba lovakkal együtt beköltöztek, emezekből ettek és ittak, amennyit tudtak. Az itthonmaradt lakosság személyét egyáltalán nem bántották. Áll ez az egynehány ottmaradt magyar emberre nézve is.

A rutén néppel szemben egyenesen azok védői gyanánt léptek fel; híressé válték, hogy az orosz uralom a rutén

nép boldogulását jelenti: övék lesz minden, ami most más, vagyonosabbaké s nekik adták a feltört boltokban és lakásokban visszamaradt tárgyakat, a melyekből azután a rutén lakosság zöme elfogyasztott vagy elvitt, amit lehetett, a többi pedig a lakások belsejében izzéporrá törte, úgy hogy az ilyen épületek nagy része kivülről épen maradt, belső berendezése azonban teljesen elpusztult.

A rutén köznép vétke szereplése tulajdonképpen ebben a fosztogatásban nyilvánult. Ezt is kevés kivétellel mindenütt az oroszok felhívására s az ő kezdeményezésére követte el. Csak elvétve akadt néhány olyan rutén, aki megkezdte a lakások feltörését s a fosztogatást s fölbujtotta erre lakótársait.

A tulajdon ellen elkövetett büncselekmények ezek, amelyek a törvényrendes útján el fogják venni büntetésüket s az illető lakosság szellemi és erkölcsi hátramaradottságának kétség-telenül szomorú jelei, de semmiféle mélyebbre ható politikai jelentőséggel vagy hazaáruló jelleggel nem bírnak.

A katonai törvényszékek előtt lefolytatott aránylag nem nagyszámú s csak kevés esetben elítéléssel végződött kémkedési és hazaárulási perek jobbdán arra vonatkoztak, hogy egyik vagy másik rutén egyén felvilágosítást adott vagy vezetőül szolgált az ellenségnek. Kevés kivétellel életveszélyes fenyegetés hatása alatt történtek ezek a cselekmények is, amelyek nagy része tehát nem eshetik súlyos beszámítás alá.

Ezzel szemben számos lélekemelő példája volt egyes rutén polgártársaink önfeláldozó, hazafias eljárásnak is. Voltak, akik martírhalált szenvedtek, mert nem akartak felvilágosítást adni az ellenségnek; mások életük veszélyeztetésével rejtették el és ápolták a sebesült katonákat vagy ellene szegültek polgártársaik fosztogatásainak. Az erre vonatkozó esetek összeállítása folyamatban van.

Az intelligencia kivétel nélkül hazafias magatartást tanusított. Áll ez a némelyek által méltatlanul meghurcolt lelkes karrá is, amelynek minden tagját ellenségnek tekintették s ahol tehették, kifosztották az orosz csapatok.

Általában, mint egész Magyarországon, úgy ezen a végtelenül exponált ponton is örömmel és büszkeséggel konstatalhatjuk, hogy a magyar nemzeti állam vonzerőt tudott gyakorolni nem magyar ajku polgáira s a sokat hirdetett magyar zsarnokság alatt nyögő nemzetiségek a legtöbb helyen hiven, lojalisan, lelkesen teljesítették kötelességeiket. Hasonlitsa bárki össze a magyarországi rutének viselkedését a galiciaikéval, valamint vegye fontolóra azt is, hogy a szerb lakosság körében, fájdalom, sok helyt mutatkozott szomorú és elítélendő jelenségek mennyivel nagyobb mérvet öltöttek Szlavóniában, mint a szoroson vett Magyarországon, vagyis ott, ahol a szerbség a magyar nemzeti államba illeszkedett volt bele.

A mai nagy idők elvitázhatalan tanulságaihoz tartozik az az igazság, hogy a nemzeti alapon felépített magyar állam ez ország különböző ajku lakosságának hazafiai hűségét és áldozatkészségét jobban biztosítja, mint más területek lazább szerkezete, éppen úgy mint az a másik becses igazság, hogy a monarchia igazi összetartását s ennek folytán erőfejlesztési képességét, politikai és katonai hatalmát nem az olyan reánk kényszerített államszerkezetben kell keresni, amely valamely birodalmi közösség közjogi felépítésével a magyar nemzet függetlenségi vágyával és történelmi jogaival ellentétbe helyezkedik, hanem ellentétbe helyezkedik, hanem ellenke-

zőleg, abban a dualisztikus és paritásos közjogi szerkezetben, amely az egész magyar nemzet odaadó áldozatkész erőfejlesztését biztosítja a monarchia nagyhatalmi védelmében.

Azért olyan erős s azért olyan összetartó a monarchia, mert a birodalmi centralizáció feláldozásával a lelkek egységét sikerült megteremtenie.

Gazdasági helyzet.

Az orosz betörés által közvetlenül érintett vidékek köznépe kielégítő burgonya- és tengeri termésének tetemes részét az oroszok kiverése után takaríthatta be, úgy hogy szoroson vett éhínség ezek között csak elvétve fenyeget.

Igen súlyos helyzetben van a lakosságnak az a része, amely az oroszok és rutének fosztogatásának és rombolásának áldozata volt. Intézkedések történtek a legszükségesebb élelmiszereknek azonnali odaszállítására, valamint a szenvedett kár felvétele iránt s a kormány folyamatba tette a megfelelő segélyakciót.

Jelentékeny gazdaságpolitikai akciót kíván azoknak a vidékeknek helyzete is, amelyek nagyszámú saját csapataink mozdulatainak szinterét alkották. Ezek azon különben is szegény vidékek gabona- és takarmánykészletét, valamint állattalományát igen erősen igénybevételek, úgy hogy gondot okoz a szükséges élelmiszer és takarmány, valamint egyes helyeken a gazdasági munkák elvégzésére szükséges igasállatok előteremtése is.

A széles mederben folyamatba tett eljárásnak nemcsak a katonai célokra igénybe vett tárgyak értékének megtérítésére kell irányulnia, hanem arra is, hogy lehetőleg jó minőségben és megfelelő áron szerezhesse be gabona-, takarmány- és állatszükségeit.

Az igénybevett termények s a szenvedett károk megállapítása és becslése szorgalmasan folyik. A katonai vezetőség teljes erővel támogatja a kormánynak a lakosság követeléseinek mielőbbi kiegyenlítésére irányuló törekvéseit, s a földmívelésügyi miniszter folyamatba tette a szükséges gabona, takarmány és állatok beszerzésére irányuló intézkedéseket.

TAJÉKOZTATÓ.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtzéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

Az ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtárra vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Színház, művészet.

** A cillinder. Guthi Soma egy igen gyöngén sikerült bohózatát mutatta be tegnap este a színtársulat. Az egyes előadók azonban élénk tetszést keltettek játékkal, így: Balla és Balláné, Gáspár Jenő, Parlagi Béla, Korda Sándor, Sebestyén Rózsi és Várdai.

** Az utolsó előadások. Balla színtársulata már csak vasárnapig marad nálunk s így csak öt előadás lesz még az idei őszi szezonban.

Pénteken zónaelőadásban kerül színpadra a „Szölke Pepi“ Hervay Frigyes és Sas Náci csibész-operettje. Szombaton és vasárnap ismét újdonságot ad a társulat és pedig a „Napsugár kisasszony“ s ezzel azután befejezi itteni működését. Vasárnap délután a „Sybill“ adják.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Asztalos:
Szelentszky Pál, Arpád-utca.

Bádogos:
Schmidt Ferenc, Nicky-utca.
Walik István, József főherceg-u.

Biztosítási ügyvédek:
Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.-Francia bizt. társ. József fhg-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Alt.) Arpád-u. 21.
Rosenberg Salamon (Magyar Élet- és Járadék), Ferenc József-tér. Telefon 3-22.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Gabonatér.

Borbély és fodrász:
Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-u.

Batergyár:
Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:
Dzv. Guttmann Jakabné és fiai, Kültelek.

Cipőkereskedők:
Kertész A., Iskolaépület.
Weinberger K., Hunyadi-u.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:
Boskovits S. J., Hunyadi-utca.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.
Perger Rezső, Jókai-u.

Debogyár és műkönyvkötészet:
Schneider Lajos, Aradáci-ut.

Drogueria:
Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:
Goldberg Mihály, Hunyadi-u.

Fényképezés:
Oroszy Lajos, Korona-utca.

Fű-fizabék:
Brünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis Sándor, Klub-kávéházzal szemben.
Kovács Odön, Hunyadi-utca.
Tóth József Hunyadi-utca.

Fűmütermek:
Suzolich József, Hunyadi-utca.

Fű- és esemegekereskedés:
Fendler József, Hunyadi-u.
Weiterschan József, Hunyadi-u.

Gépjavitó műhely:
Bürger és Grünwald, Temesvári-u.
Csókás Antal, Nicky-utca.

Gőzfűrészek:
Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:
Kellner J. utóda Czikajló, Hunyadi-u.
Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, Szerb egyház-palota.

Hálógyár:
Csusner János.

Kalapkészítő:
Andresz A. Fötér, Bauer-ház.

Kalapraktár:
Sindelás Béla, Hunyadi-utca.

Kávéházak:
Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézmű- és rövidárúüzlet:
Benó testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:
Almásy és Szepessy, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:
Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Kocsigyártó:
Amend Ferenc, Nicky-utca.

Kőművesek:
Gazdig György, Szerbtemplom-u.
Hoff N. és társa.
Klaszky Jakab, Váraljai-u.
Mattern Mihály, Juranics-u.
Pányi János.

Lakk-, kence-, és festékárúraktár:
Pencz János, Megyeház-utca.

Lakatosműhely:
Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:
Klein Mór, Hunyadi-u.

Mészáros és hentes:
Bauerle testvérek, Városházépület.
Prokisch Gyula, Hunyadi-u.

Mozigépek, berendezések:
Berger Árpád, Hunyadi-utca.

Műköszörüs:
Molnár János, Nicky-u.

Női kalapüzlet:
Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kész kosztüm és bluz:
Schwarz Dávid, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:
Felsenstein Ferenc, Hunyadi-u.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-u.
Schwarz Dávid, Hunyadi-u.

Sirkóraktár és szobrászterem:
Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:
Perl Mór, Szerb egyházpalota.

Szállodák:
Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához“ c. szálloda, Megyeház u.

Szénkereskedés:
Herzog Gyula, Kinizsy-u.

Szeszgyár:
Lukács és társa, Kültelek.
Schwirllich Alajos, Aradáci-u.

Téglagyár:
Klein Bernát.

Temetkezési intézet:
Bence A. és fiai.

Tüzifa-, épületfakereskedés:
Annan örökösök, Korona-utca.
Gerő Henrik, Korona-utca 4.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatáruház:
Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:
Boleszny Antal, Hunyadi-u.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:
Gál István, Orient-étterem
Habrich Ferenc, Melencei-u. 29.
Kovács János, vasúti vendéglő.
Magyar Király söresarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Mátyás, Otthon-söresarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:
Oláh Gábor, Bajza-u.

Hirdetéseket jutányos árért közöl a „Torontál“

politikai napilap kiadóhivatala, mely lap a legújabb, legelterjedtebb, legolvasottabb napilap Torontálvármegyében.